

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลต่างๆ จากหนังสือ ตำรา วารสาร เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สารระสูศึกษาและพลศึกษา
  - 1.1 ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของกลุ่มสารระสูศึกษาและพลศึกษา
  - 1.2 สารระสูและมาตรฐานการเรียนรู้
2. บทเรียนสำเร็จรูป
  - 2.1 ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป
  - 2.2 ส่วนประกอบสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูป
  - 2.3 ประเภทของบทเรียนสำเร็จรูป
  - 2.4 วิธีดำเนินการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป
  - 2.5 ชนิดของบทเรียนสำเร็จรูป
  - 2.6 จุดเด่นและจุดด้อยของบทเรียนสำเร็จรูป
3. ความพึงพอใจของนักเรียน
  - 3.1 ความหมายความพึงพอใจ
  - 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
  - 3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ
  - 3.4 การวัดและประเมินผลวิชาสุศึกษาและพลศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

## 1.สาระสุขศึกษาและพลศึกษา

### 1.1 ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา

#### ความสำคัญ

สุขภาพ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ( Well being) ของคนแต่ละคนและสังคม สุขภาพจึงหมายรวมทั้งด้านความเจริญเติบโตและพัฒนาของบุคคลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจิตวิญญาณ ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพชีวิตและสมรรถภาพ

สุขศึกษาและพลศึกษา มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพของมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ ความสมดุล และมีคุณภาพ ให้ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และเกิดการพัฒนาด้านความมั่นใจในตนเอง ความสามารถของตนเอง เกิดวิธีการเรียนรู้ด้วยพลัง มีความสามารถในการนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ เกิดความตระหนักและความรับผิดชอบต่อสุขภาพและสมรรถภาพทางกายของตนเอง สามารถตัดสินใจและเลือกวิธีปฏิบัติในการดูแลสุขภาพ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นใจในชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และความปลอดภัยของผู้อื่นบนพื้นฐานของความเป็นไทย

#### วิสัยทัศน์

สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นการศึกษาด้านสุขภาพที่มีเป้าหมายเพื่อการดำรงการเสริมสร้างสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชนให้ยั่งยืน สุขศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรมค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วยกัน

พลศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสังคม ด้วยการเข้าร่วมในกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา และกิจกรรมเหล่านั้นได้รับการสรรมาอย่างดีแล้ว

สุขภาพและพลศึกษา จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพจนมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี โดยให้มีทั้งความรู้ ความเข้าใจ ทักษะหรือกระบวนการและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ตามแนวการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และตามจุดหมายของหลักสูตรหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผลรวมสุดท้าย คือ ผู้เรียนเกิดการพัฒนาที่เป็นองค์รวมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Holistic)

ในการเรียนรู้สุขศึกษา ผู้เรียนจะได้รับการกระตุ้นและจูงใจให้กำหนดเป้าหมายที่เป็นจริงและมีคุณค่าในการพัฒนารูปแบบวิถีชีวิตที่มีสุขภาพ พัฒนาทักษะการเข้าร่วมกิจกรรมทักษะทางสังคม รู้จักการสร้าง ความรับผิดชอบและสัมพันธภาพที่ดีกับคนอื่น ทั้งที่โรงเรียน ที่บ้านและในชุมชน ทั้งชุมชนที่ตนอาศัยอยู่และชุมชนอื่น ที่แตกต่างกันออกไป ได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน และยอมรับในความต่างนั้น เกิดการพัฒนาความสามารถในการเผชิญกับปัญหาท้าทาย ความเครียด ความกดดัน ความขัดแย้ง และการเสริมสร้างสุขภาพ

ในการเรียนรู้พลศึกษา ผู้เรียนจะได้รับโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมทางกายและกีฬาทั้งประเภทบุคคลและประเภททีมอย่างหลากหลาย ทั้งของไทยและสากล กิจกรรมทางกายและกีฬาต่างๆ ช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามศักยภาพด้านความเจริญเติบโตและการพัฒนาทางกาย ได้ปรับปรุงสุขภาพสมรรถภาพทางกาย เกิดการพัฒนาทักษะทางกลไกอย่างเต็มที่ได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการฝึกฝนตนตามกฎ กติกา ระเบียบ และหลักการวิทยาศาสตร์ได้แข่งขันและได้ทำงานร่วมกันเป็นทีม ได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยตรงตามความถนัด และความสนใจ ได้ค้นหาความพึงพอใจจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางกาย กีฬา กิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกาย และการออกกำลังกาย

การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษาในสถานศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนารอบตัวจากสาระต่างๆ คือ การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ ชีวิตและครอบครัว การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ การป้องกันโรค และความปลอดภัยในชีวิต รวมทั้งสามารถจัดให้สอดคล้อง เชื่อมโยงบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ อีก 7 กลุ่ม และยังนำไปจัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการเติมเต็มให้แก่ผู้เรียน ได้อีกด้วย

### คุณภาพผู้เรียน

เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษาแล้ว ผู้เรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีเจตคติและค่านิยมที่ดีในเรื่องธรรมชาติการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ การสร้างเสริมสุขภาพและการดำรงสุขภาพที่ดีให้ยั่งยืน มีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพและสมรรถภาพเป็นกิจนิสัย

เมื่อจบการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) แล้วผู้เรียนจะมีคุณภาพ ดังนี้

1. เข้าใจความสัมพันธ์เชื่อมโยงในการทำงานของระบบต่างๆ ของร่างกาย และรู้จักดูแล อนุรักษ์ที่สำคัญของระบบนั้นๆ

2. เข้าใจธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม แรงขับทางเพศ ของชายหญิงเมื่อย่างเข้าสู่วัยแรกรุ่นและวัยรุ่น สามารถปรับตัวและจัดการได้อย่างเหมาะสม

3. เข้าใจและเห็นคุณค่าของการมีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข

4. ภูมิใจและเห็นคุณค่าในเพศของตน ปฏิบัติสุขอนามัยทางเพศได้ถูกต้องเหมาะสม

5. หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ ความรุนแรง สารเสพติดและการล่วง

ละเมิดทางเพศ

6. รู้หลักการเคลื่อนไหวพื้นฐานและการควบคุมตนเองในการเคลื่อนไหวแบบผสมผสาน

7. รู้หลักการเคลื่อนไหวและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางกาย เกม การละเล่นพื้นเมือง กีฬา ไทย กีฬาสากลได้อย่างปลอดภัยสนุกสนาน มีน้ำใจนักกีฬา โดยปฏิบัติตามกฎ กติกา สิทธิและหน้าที่ของตนเองจนงานสำเร็จลุล่วง

8. ปฏิบัติกิจกรรมทางกาย และกิจกรรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพได้ตาม ความเหมาะสม และความต้องการเป็นประจำ

9. จัดการกับอารมณ์ ความเครียด และปัญหาสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

10. มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพ

ดังนั้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา ควรจัดให้เหมาะสมกับระดับ ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียนตระ ถึงสุขภาพและสมรรถภาพของตนเองและผู้อื่น พร้อมจะปรับปรุงพัฒนาสุขภาพ สมรรถภาพเพื่อการดำรงชีวิตที่ ดี และให้สัมพันธ์สอดคล้องกับลักษณะ และวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมไทยและสากล โดยรับการ สนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชน ท้องถิ่นไปพร้อมๆ กัน

## 1.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ 1 : การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 : เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโต และพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 : ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 : เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิต ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะใน

การดำเนินชีวิต



### สาระที่ 3 : การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1: เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2: ระวังการออกกำลังกาย การเล่นเกมและการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

### สาระที่ 4 : การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ 4.1: เห็นคุณค่า และมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

### สาระที่ 5 : ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1: ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พดติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติด และความรุนแรง

## 2.บทเรียนสำเร็จรูป

2.1 ความหมายของบทเรียนสำเร็จรูป หมายถึง สื่อการสอน วิชาสุศึกษาและพลศึกษาที่มีลักษณะเป็นเอกสารซึ่งผู้เรียนสามารถเรียน ได้ด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจของตนเอง เนื้อหา ในบทเรียนแบ่งออกเป็นหน่วยย่อยๆ ต่อเนื่องกันตามลำดับ ในแต่ละตอนจะมีแบบทดสอบที่ผู้เรียนสามารถตรวจสอบ ความต้องการของคำตอบ ได้ทันทีว่าตอบถูกหรือตอบผิดจากคำตอบ เป็นการช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายที่กำหนด

บุญชม ศรีสะอาด (2541: 76) ได้ให้ความหมายว่า บทเรียนสำเร็จรูป คือ สื่อการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง จะเร็วหรือช้าตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหลายๆ กรอบ (Frames) แต่ละกรอบจะมีเนื้อหาที่เรียบเรียงไว้ มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ตามลำดับ โดยมีส่วนที่ผู้เรียนจะตอบสนองด้วยการเขียนคำตอบซึ่งอาจอยู่ในรูปเติมคำในช่องว่าง เลือกคำตอบ ฯลฯ และมีส่วนที่เป็นเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งอาจอยู่ข้างหน้าของกรอบนั้นหรือกรอบถัดไป หรืออยู่ที่ส่วนอื่นของบทเรียนก็ได้ บทเรียนโปรแกรมที่สมบูรณ์จะมีแบบทดสอบวัดความก้าวหน้าของการเรียน โดยการทำการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน แล้วพิจารณาว่าหลังเรียนผู้เรียนแต่ละคนมีคะแนนมากกว่าก่อนเรียนมากน้อยเพียงใด

จากความหมายที่หลากหลายพอสรุปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูป คือ นวัตกรรมทางการศึกษา ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนว่าสิ่งที่ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและทำแบบทดสอบหลังเรียนว่าการทำแบบทดสอบหลังเรียนน่าจะมีคะแนนมากกว่าก่อนเรียนเพื่อวัดความก้าวหน้าและก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

## 2.2 ส่วนประกอบสำคัญของบทเรียนสำเร็จรูป

ส่วนประกอบของบทเรียนสำเร็จรูป มี 2 ประเภทคือ

### 1. บทเรียนประเภทเป็นเล่ม ประกอบด้วย

- คำชี้แจง/คำแนะนำในการศึกษาด้วยบทเรียนฉบับนั้น
- แนวคิด-วัตถุประสงค์ที่ต้องการจากการศึกษา
- เนื้อหา เรียงลำดับจากง่ายไปยาก
- แบบฝึกหัด/คำถาม เพื่อทบทวนความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้ศึกษา พร้อมเฉลย
- แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
- เฉลยแบบทดสอบ

### 2. บทเรียนประเภทสื่อประสม ประกอบด้วย

- คู่มือการใช้สื่อมีรายละเอียดต่อไปนี้
- คำแนะนำในการใช้บทเรียน
- แนวคิดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- รายละเอียดของเนื้อหาที่บรรจุไว้ในสื่อ
- คำถาม คำตอบ ในบทเรียน
- แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน
- เฉลย
- สื่อประกอบบทเรียน
- แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน
- เฉลยแบบทดสอบ

## 2.3 ประเภทของบทเรียนสำเร็จรูป

ในการจัดแบ่งประเภทของบทเรียนสำเร็จรูปมีผู้รู้ได้จัดทำดังนี้ คือ

ถวัลย์ มาศจรัส และคณะ (2546 : 20 - 21) ได้แบ่งประเภทของบทเรียนสำเร็จรูปออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. บทเรียนประเภทเป็นเล่ม มีหลายลักษณะ โดยมีข้อปลีกย่อยแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย เช่น แบบการ์ตูน แบบบัตรต่อเนื่อง แบบมีข้อความอย่างเดียวแบบมีข้อความและมีภาพประกอบ บทเรียนสำเร็จรูป

ประเภทเล่ม เหมาะสำหรับทุกสถานที่และทุกโอกาสเพราะใช้สะดวกประหยัดและไม่จำเป็นต้องใช้ประกอบกับสื่ออื่น ใช้ศึกษาเป็นรายบุคคล

2. บทเรียนที่ใช้กับเครื่องช่วยสอน เครื่องช่วยสอน เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนโดยตรง และมีโปรแกรมเฉพาะของเครื่องช่วยสอนแต่ละเครื่อง เช่น เครื่องช่วยสอนของเพรสซีที่เรียกว่า ครัม คิวเตอร์

3. บทเรียนสำเร็จรูปสื่อประสม ประกอบด้วยสื่อตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป เช่น ข้อความกับเทปเสียง ข้อความกับเทปเสียงและสไลด์ ข้อความกับภาพยนตร์ ข้อความกับโทรทัศน์ การใช้บทเรียนสำเร็จรูปสื่อประสม ทั้งศึกษาเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม อาจจัดเป็นกลุ่ม 7-8 คน จนกระทั่งกลุ่มใหญ่ 30-40 คน

4. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งประกอบด้วยเครื่องกลไกอิเล็กทรอนิกส์แบบต่าง ๆ จำนวนมาก สามารถรับและส่งผ่านข้อมูลหรือโปรแกรมข่าวสารในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง ภารกิจของคอมพิวเตอร์จะขึ้นอยู่กับโครงสร้าง และรูปแบบของคอมพิวเตอร์นั้น ๆ การนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน ต้องศึกษารูปแบบโปรแกรมของคอมพิวเตอร์ให้เข้าใจก่อนการตัดสินใจ

#### 2.4.วิธีดำเนินการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

ในด้านขั้นตอนการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปได้มีการสร้างในรูปแบบหลาย ๆ อย่าง แต่ผู้วิจัยขอกล่าวในส่วนที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้น โดยได้ศึกษาวิธีการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปจากผู้รู้ดังนี้ ฤวิทย์ มาศกรัต (2546: 22-26) ได้กล่าวถึงการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปต้องมีขั้นตอนในการสร้างแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนการสร้างบทเรียนสำเร็จรูป มี 4 ขั้นตอน ตามวงจรของกระบวนการบริหารแบบ PDCA

1.ขั้นวางแผน (P=PLAN)

- กำหนดเนื้อหาสาระที่จะนำมาจัดทำเป็นบทเรียนสำเร็จรูป
- กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และองค์ประกอบอื่น
- จุดประสงค์นำทาง
- จุดประสงค์ปลายทาง
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- วิเคราะห์ความยากง่ายของเนื้อหาสาระการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก
- เตรียมสร้างแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ครอบคลุมความรู้, ทักษะ/

กระบวนการ, เจตคติ

2.ขั้นปฏิบัติ (D=DO) เพื่อเขียนบทเรียนสำเร็จรูปและนำไปใช้จัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- จุดประสงค์บทเรียน



- ข้อทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียน
- กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกรอบสาระการเรียนรู้หลักและกรอบสาระการเรียนรู้

สาขา

- นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้วางแผนไว้
- วัดและประเมินผล

3.ขั้นตรวจสอบ (C=CHECK) ตรวจสอบและประเมินคุณภาพบทเรียนสำเร็จรูป

- จุดประสงค์บทเรียน
- ข้อทดสอบก่อนเรียน/หลังเรียน
- กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกรอบสาระการเรียนรู้หลัก และกรอบสาระการเรียนรู้

สาขา

- ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังจากนำไปจัดการเรียนรู้

4.ขั้นปรับปรุงแก้ไข (A=ACTION) ปรับปรุงและพัฒนาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- ความถูกต้องสมบูรณ์ของ บทเรียนสำเร็จรูปในเรื่อง
- จุดประสงค์บทเรียน
- ข้อสอบก่อนเรียน/หลังเรียน
- กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกรอบสาระการเรียนรู้หลักและกรอบสาระการเรียนรู้

สาขา

- เครื่องมือการวัดและประเมินผล

## 2.5 ชนิดของบทเรียนสำเร็จรูป

กรอบสาระการเรียนรู้ในบทเรียนสำเร็จรูปกำหนดไว้ 4 ชนิดดังนี้ (ฉวีชัย มาศจรัส. 2546: 28)

1. กรอบตั้งต้น เป็นกรอบที่เป็นเสมือนกรอบนำเข้าสู่บทเรียน ในกรอบนี้จะเป็นข้อมูลการเรียนรู้หลักการ ทฤษฎี และคำอธิบายง่ายๆ ที่กำหนดให้ผู้เรียนตอบคำถามได้ถูกต้องทั้งนี้เพื่อเป็นการเติมกำลังใจหรือเสริมแรงให้มีความสุขกับการเรียนรู้

2. กรอบฝึกหัด เป็นกรอบที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกหัดทำกิจกรรมที่มีเนื้อหาสาระเชื่อมโยงมาจากกรอบตั้งต้น ในกรอบฝึกหัดนี้เป็นกรอบสำหรับการฝึกทักษะการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ และการเขียน ซึ่งเนื้อหาสาระการเรียนรู้จะเพิ่มมากขึ้นกว่ากรอบตั้งต้น

3. กรอบรองกรอบส่งท้าย เป็นกรอบการเรียนรู้ก่อนที่จะถึงกรอบการเรียนรู้ สรุป ที่ผู้เรียนได้ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้มาตามลำดับ โดยมีเนื้อหาสาระที่เข้มข้นขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนใกล้จะสรุปองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากบทเรียนสำเร็จรูปได้อย่างชัดเจนถูกต้อง

4. กรอบส่งท้าย เป็นกรอบสาระการเรียนรู้สรุปสุดท้าย หรือกรอบจบของบทเรียนสำเร็จรูป เป็นกรอบที่มีเนื้อหาสาระเข้มข้น และยากกว่ากรอบสาระการเรียนรู้อื่นที่ผ่านมา



## 2.6 จุดเด่นและจุดด้อยของบทเรียนสำเร็จรูป

### จุดเด่น

บทเรียนสำเร็จรูปมีจุดเด่น ดังนี้

- เป็นนวัตกรรมที่ใช้ได้กับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ตอบสนองหลักการความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ผู้เรียนที่เรียนดีสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระได้เร็วขึ้น โดยไม่ต้องรอสรุปพร้อมกับผู้เรียนที่เรียนช้า สามารถนำเวลาที่เหลือไปเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ ได้มากยิ่งขึ้น
- ผู้เรียนที่เรียนช้า ผ่อนคลายความเครียดจากการที่ต้องเร่งเรียนรู้ให้ทันผู้เรียนที่เรียนเร็ว ทำให้มองเห็นข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของตนและนำไปพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง
- ลดเวลาสอนของครูลง
- ฝึกนิสัยรักการอ่าน รักการค้นคว้า แก่ผู้เรียน
- ฝึกความมีวินัย และทักษะของชีวิต

### จุดด้อย

แม้บทเรียนสำเร็จรูปจะมีจุดเด่นที่ชัดเจน แต่ในขณะเดียวกันก็มีจุดด้อยอยู่บ้างดังนี้

- ผู้สอนไม่นิยมสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เพราะคิดว่ามีความยุ่งยาก
- ผู้เรียนที่อ่านไม่ออก อ่านไม่คล่อง จะเรียนรู้ได้ช้า (ถวัลย์ มาศจรัส, 2546:50)

## 3.ความพึงพอใจของนักเรียน

### 3.1 ความหมายความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนถือว่ามีค่าสำคัญอย่างมาก ซึ่งได้มีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 245) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความพอใจ และความชอบใจ พฤติกรรมเกี่ยวกับความพึงพอใจของมนุษย์คือความพยายามที่จะขจัดความตึงเครียด หรือ ความกระวนกระวาย หรือการจะไม่ได้คุณภาพในร่างกาย ซึ่งเมื่อมนุษย์สามารถขจัดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวได้แล้วมนุษย์ย่อมได้รับความพึงพอใจในสิ่งที่ต้องการ

อุทัยพรรณ สุคใจ (2545: 11) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นไปในเชิงประเมินค่า ว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น เป็นไปในทางบวกหรือทางลบ

จากความหมายของความพึงพอใจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกหรือทัศนคติส่วนบุคคล เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่แสดงออก และมีความชื่นชอบ ความสนใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ และเลือกปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้ลุล่วงไปด้วยดี

### 3.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ ได้มีผู้รู้ให้ความหมายเกี่ยวกับแนวความคิดไว้ดังนี้

พิมพ์ชนก สันสนีย์ (2540: 14) ได้ให้ความหมายแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ แต่ถ้าเมื่อใดถ้าสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะเกิดความรู้สึกทางบวกแต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งใดสร้างความรู้สึกผิดหวังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

พิทักษ์ ทรุษทิบ (2538: 11) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้นที่แสดงผลออกมาในลักษณะของผลลัพธ์ สุดท้ายของกระบวนการการประเมินโดยบ่งบอกทิศทางของผลการประเมินว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวกหรือทิศทางลบ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือ เฉยๆ ต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งที่มีกระตุ้น

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่มีความรู้สึกต่อสิ่งเร้า ซึ่งเป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ

### 3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจที่ผู้วิจัยได้ศึกษา และนำมาใช้สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ จากแนวคิดทฤษฎีของผู้รู้ดังนี้

อุกฤษฏ์ ทรงชัยสงวน (2543: 34) ได้รวบรวมกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในรูปแบบของแรงจูงใจไว้ 4 กลุ่ม คือ

1. ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ ทฤษฎีนี้ได้เสนอความต้องการในด้านต่าง ๆ กัน ของมนุษย์ เรียงลำดับจากความต้องการขั้นพื้นฐาน เพื่อการอยู่รอดไปจนถึงความต้องการทางสังคม และความต้องการการยอมรับนับถือจากกลุ่มว่าตนมีคุณค่า และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น มาสโลว์ถือว่าการเรียงลำดับความ

ต้องการนี้มีความสำคัญ โดยมนุษย์จะมีความต้องการในระดับสูงๆ ได้ก็ต่อเมื่อความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองแล้ว

2. ทฤษฎีการจูงใจ การบำรุงรักษา ของ Herz berg ได้กล่าวถึง ปัจจัยการจูงใจ ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจ ได้แก่ โอกาส ความสำเร็จ การยอมรับ ความรับผิดชอบ ความเจริญก้าวหน้า และปัจจัยการบำรุงรักษา ซึ่งเป็นตัวจัดขวางความพึงพอใจ ได้แก่ นโยบายขององค์กร สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3. ทฤษฎีแรงจูงใจของ Mc Celland ซึ่งแบ่งความต้องการของมนุษย์เป็น 3 ประเภท คือ ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการมีอำนาจ และความต้องการความสัมพันธ์ โดยความต้องการความสำเร็จหรือเรียกว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น ถ้าบุคคลใดมีสูงจะมีความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ลุล่วงไปด้วยดี

4. ทฤษฎีการคาดหวังของ Vroom ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานของบุคคล จะประเมินความเป็นไปได้ของผลที่จะบังเกิดขึ้นแล้ว จึงดำเนินการปฏิบัติที่ตนคาดหวังไว้ การจูงใจขึ้นอยู่กับความคิดหวังของมนุษย์ต่อผลที่เกิดขึ้น ทฤษฎีการคาดหวังของ Vroom นี้ทำนายว่าบุคคลจะร่วมกิจกรรมที่เขาคาดหวังว่าจะได้รับรางวัลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เขาปรารถนา

ดังนั้นแรงจูงใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต่อการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความคาดหวังที่เขาได้คาดหมายไว้ ต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และเมื่อได้รับการตอบสนองทั้งรูปธรรม และนามธรรมเป็นไปตามที่คาดหมายไว้ แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะสูง แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีทัศนคติในเชิงลบต่อการร่วมทำกิจกรรม และการตอบสนองไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้แรงจูงใจที่จะมีความรู้สึกพึงพอใจก็จะต่ำไปด้วย

#### 4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญปลุก สิทธิไทย (2534 : 73-74) ได้ทำการวิจัยและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนกับการสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การทดลองเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนบ้านคู่วิทยา อำเภอบ้านคู่วิทยา จังหวัดอุดรธานี จำนวน 80 คน เป็นกลุ่มทดลอง 40 คน กลุ่มควบคุม 40 คน สอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ ผลของการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปการ์ตูนกับการสอนโดยใช้แผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่าพัฒนาการทางการเรียนและความสนใจในวิชาภาษาไทยที่ได้รับการสอนโดยใช้บทเรียน



สำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนกับการสอนตามแผนการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รติยา จินดากุล (2551: บทคัดย่อ) การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านจุมเหล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำนาจเจริญ ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทยที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.67/82.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .05 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผ่านการเรียนโดยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องชนิดของคำในภาษาไทย มีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.22)

ดวงสุดา รุ่งเรือง และคณะ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปวิชาภาษาไทย เรื่องประโยคและโครงสร้างของประโยค ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านปากกล้วย อำเภอท่าลี่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 จำนวนนักเรียน 37 คน และโรงเรียนบ้านกุดแก อำเภอวังสะพุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 จำนวนนักเรียน 17 คน ผลการศึกษาพบว่า บทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ 80.45/80.34 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูป เรื่องประโยคและโครงสร้างประโยค สูงกว่าก่อน

## กรอบแนวคิดการวิจัย

